

"לבניינה של תורה" – חלק קצ"א

שיחה שנמסרה בביהמ"ד מפי מו"ר רה"י

--- עבודת ה' בימי השובב"ים ---

סגולת הימים

במקום אחר מיישבים את הקושי⁵. הזוהר אומר שתשובה 'גדולה' מועילה. מהי אותה 'תשובה גדולה' ומהי הדרך לצעוד לקראתה? לימדנו מרן הרב זצ"ל באורות התשובה⁶:

"כשמסתכלים הסתכלות רוחנית ומכירים שהעינים הרוחניות סתומות הן מפני פגמי הנפש שגרמו העוונות, ומתוך הצער של מעוט האורה מתחרטים על החטאים בכלל ובפרט וחפצים בכל לב לטהר את המעשים והמדות על מכוניהם כדי שלא תשאר עוד הסתימה המעכבת את האור העליון מלחדור בתוכיות הנשמה החושבת. זהו הדרך לבוא לתשובה עילאה, תשובה דחזיא לחפאה על כל עובדין"...

פעמים ואדם מתבונן אל עצמו, אל מצבו הרוחני, ורואה שהעיניים הרוחניות שלו סתומות. מסך עומד בינו ובין ערכות לימוד התורה, בינו ובין נעם התפילה, בינו ובין הקדושה. האדם מתבונן ומבין שמסך זה נוצר מפני הפגמים של הנפש שגרמו העוונות. צער נורא ממלא אותו בהרגישו כי כמו ידיו יצר את המסך⁷, המסך החוצץ בינו ובין תשוקתו להיות קרוב לבוראו. מתוך הצער הזה גופא, ומתוך תשוקה לראות ולחוש רגשות קודש, מתעורר באדם רצון

עומדים אנו בפתחם של ימים מיוחדים, 'ימי השובב"ים'. בששת השבחות הבעל"ט – שמות, וארא, בא, בשלח, יתרו, משפטים, נקרא בתורה על תהליך היווצרותו של עמ"י. תהליך אשר תחילתו בשעבוד הנורא, ליבו ביציאה ממצרים ושיאו במתן תורה. האר"י הקדוש ביאר¹ את סגולת הימים הרמוזה בתוכן של אלו הפרשות: ימים של שחרור וניעור מהשעבוד ל-'טומאת מצרים', שחרור המאפשר את היכולת להגיע לקבלת התורה. ימים המסוגלים לתקן את פגמי הנפש שנחסרה מחטאים הקשורים בענייני הקדושה, ובפרט מעוון הידוע.

תשובה עילאה

בזוהר הקדוש² ישנה התייחסות חריפה לדברים ונאמר שם שאין תשובה לעוון זה³. דברים אלו עומדים לכאורה בסתירה לאחד מיסודי אמונת התשובה – שאין לך דבר בעולם שעומד בפני התשובה⁴. דברי הזוהר

¹ שער רוח הקודש, תקון כז.

² זוהר פרשת ויחי דף ריט עמוד ב: "תנן אמר ר' יהודה לית לך חובא בעלמא דלא אית ליה תשובה בר מהאי...".
³ גדולי ישראל לאורך הדורות התריעו על הסכנה בהבנת דברים אלו כפשוטם. כך כתב השל"ה הק': "מתחילה אבוא להציל ממיתה נצחית את הקורא המאמר הזה (דברי הזוהר) שאין תשובה למי שחטא חטא זה, ואז החוטא יתייאש ויאמר כאשר אבדתי אבדתי... כי על כרחך אין דברי המאמר הזה כפשוטו שלא יועיל תשובה, כי אין דבר בעולם שלא יתוקן בתשובה אפילו מי שכפר בעיקר...".
(של"ה שער האותיות, קדושת הזיווג אות טו). (וביישוב דברי הזוהר בפנים נוספים עיין בספר 'אשיב ממצולות' עמ' 30-44)

⁴ זוהר משפטים קו ע"א: "דהא לית פתגמא דקיימא קמי תיובתא..."

⁵ זוהר פרשת נח דף סב עמוד א: "עליה כתיב (ירמיה ב') נכתם עונך לפני... בר בתשובה סגיי".

⁶ פרק י"ד, א

⁷ ישעיהו פרק נט פסוק ב: "כי יִשְׁעוּנְתִּיכֶם הִינּוּ מִבְּדָלִים בִּינְיָם לְבִין אֱלֹהֵיכֶם...".

במאה השנים האחרונות חנן הקב"ה את האנושות בחכמה אדירה, המניעה קידמה טכנולוגית עצומה המתפתחת בעולם. במקביל לכך, באופן מכוון ובהשגחה עליונה (כפי שרמז הזוה"ק על הפס' "בשנת שש מאות שנה לחיי נח"⁹), מתעורר בעולם הגילוי הגדול של שיבת ציון, צימאון פלאי לתורת אמת¹⁰ ופריחת עולם התורה.

המבט האמוני על מציאות זו הוא שיד ה' לגלה את הדברים כך שפלאי הטכנולוגיה יהיו מנוף ושופר להפצת תורה בעולם כולו באופן שאין לו אח ורע. אכן, האינטרנט הוא כלי אדיר לגילוי מלכות שמים, אין ספק בדבר, זהו גילוי של כלי שנועד להופיע דבר ה' בעם ישראל ובעולם כולו.

ברם, האינטרנט יכול להוות כלי משחית נורא ואיום. לדאבונו הגדול, מחקרים רבים מוכיחים "כי רבים חללים הפילה, ועצומים כל הרוגיה"¹¹ בני נוער, ולצערנו אף בעלי משפחות נופלים חללים במערכה בשדה הגלישה, ומשאירים אחריהם בתים הרוסים ונזקים איומים נוספים.

אם כן, היחס לאינטרנט מורכב ביותר, היות והשימוש בו נע בין שני קטבים: מחד גיסא כלי בנין אדיר לקידום העולם בכלל, ולהפצת תורה בפרט, ומאידך גיסא כלי חורבן והרס שאחריתו מי ישורנו. (ממש בדומה לגילוי שהוביל לייצור פצצת האטום: פצצת האטום יכולה להחריב עולם, ומאידך אנרגיה אטומית היא גם כלי גדול לבניית עולם, הכל תלוי ועומד לפי בחירתו החופשית של האדם).

ניסיונות הקדושה מאז ומעולם היו קשים, אך הקידמה המבורכת הזו, שבאה מאת ה',

אמיתי, פנימי ועמוק - לתקן, לשוב, להסיר כל חוצץ בינו ובין בוראו⁸. תהליך זה של תשובה הוא הדרך לבוא אל אותה תשובה עליונה שדיבר בה הזוהר, תשובה עילאה, דחזיא לחפאה על כל עובדין.

מדוע לא מרגישים?

לאור הדברים נוכל לענות על תמיהה גדולה: מדוע זה דורנו, דור גדול, דור של נשמות גדולות, של יכולות עצומות, מדוע עיניו הרוחניות סתומות? מדוע קשה כל כך בדורנו להרגיש את מתיקות התורה? את הנועם האדיר הנמצא בתפילה? מדוע איננו זוכים תמיד להרגיש את האושר הגדול של קרבת ה'. (יש שיאמרו: ומה בכך שלא מרגישים? אך לדאבון לב, המציאות מלמדת יותר מכל, שכאשר אדם לא מרגיש הרגשות אלו, אזי הוא מתרחק, חלילה.) אחת התשובות לשאלה זו היא, כפי שנלמד לעיל, העדר הקדושה המצוי בימינו בעל כורחנו. העדר זה, הפוגם בנפשנו, סותם עינינו הרוחניות ובונה מסכים ומחיצות בינינו ובין יוצרנו.

כוחו של האינטרנט – לטוב ולמוטב

ההתפתחות הטכנולוגית בימינו מעמידה את עובד ה' בפני דילמה קשה והיא - היחס לפלא הטכנולוגי הראשון במעלה, האינטרנט.

⁸ וכן הוא באורות התשובה ה', ב': "נגד כל חלק של כעור, שמסתלק מנשמת האדם ע"י הסכמתו הפנימית של אור התשובה, מתגלים עולמות מלאים בבחירותם העליונה בקרב נשמתו. כל העברת חטא דומה להסרת דבר החוצץ מעל העין הרואה, ואופק ראייה שלם מתגלה, אור מרחבי שמים וארץ וכל אשר בהם".
ובפרק ז', ה': "הנני רואה איך העונות הם עומדים כמחיצה נגד האור הבהיר האלהי, הזורח ברב זהרו על כל נשמה, והם מחשיכים ומאפילים את הנשמה".
ובפסקה ה' 1: "רואים אנו בחוש, איך העונות הם מחיצות מבדילות בינינו ובין האור של ההשגה הבהירה, ולא עונות היחיד לבד, אלא גם עונות הכלל, ומכל-מקום אין כל זה מעכב, ועל-ידי התגברות גדולה זוכים לתשובה ולתקון ולהפוך חשך לאור".

⁹ זוהר כרך א (בראשית) פרשת וירא דף ק"ז עמוד א.

¹⁰ עמוס פרק ח, י"א: "הִנֵּהוּ יָמִים פְּאִים נְאֻם אֲדֹנָי יְקֹוֹק וְהִשְׁלַחְתִּי רֶעֶב בְּאָרֶץ לֹא-רָעֵב לֶלֶחֶם וְלֹא-צָמָא לְמַיִם פִּי אִם-לְשֹׁמֵעַ אֵת דְּבַרִּי יְקֹוֹק".

¹¹ משלי ז', כ"ו.

מגויסים, ואמר לו הקב"ה - באלה תושיע את ישראל¹⁶.

יש לשאול: מה היה עם שאר לוחמי גדעון שלא נבחרו, וכי הם מתו? תשובה: הם לא מתו, אלא התנתקו. המשיכו לחיות כמנותקים. אצל גדעון היה נסיון של ע"ז, היום זה נסיון של עריות, אך אותם שלוש מאת הנבחרים הושיעו את ישראל, וזהו המבחן.

ענ'ג מול נג'ע

עוד יש להתבונן: מהו שורש הדחף לעוונות אלו, ומדוע כה גדול כוחו של יצר הרע בתחום זה?

לימדנו רבינו הרמח"ל בספרו הקדוש 'מסילת ישרים' (הספר הגדול והקדוש אשר אנו תמיד אומרים, וחוזרים ואומרים ללמוד בו שוב ושוב) את יסוד החיים¹⁷:

"הנה מה שהורונו חז"ל הוא, שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להמצא...".

פירוש הדבר הוא שהנשמה של ישראל בנויה ומותאמת לעונג, כך ברא אותנו הבורא, העונג הינו מרשם הנשמה, מהותו של היהודי, של נשמתו. לכן הנשמה מחפשת תמיד אחר עונג. העונג האמיתי נמצא בדבקות בהקב"ה ע"י תורה ותפילה, וכפי שלימדנו האור החיים הקדוש בדבריו הנפלאים שנאמרו בבית מדרשנו פעמים רבות¹⁸:

¹⁶ ויאמר יקנוק אל-גדעון בשלש מאות האיש המלקקים אושיע אתכם ונתתי את-מדני בגדה וכל-העם ילכו איש למקומו:

¹⁷ ספר מסילת ישרים פרק א

¹⁸ אור החיים דברים פרק כו, ח'.

הביאה את הניסיונות ואת יכולת החורבן למימדים שלא היו כמותם, מפני שיכולת המעבר מחורבן לתיקון, היא כחוט השערה וקרובה כל כך אל האדם המשתמש.

נסיון גדול לדור גדול

כאן המקום לשאול: "מה זאת עשה אלוקים לנו¹²"? מדוע דווקא דורנו נבחר לעמוד בניסיונות גדולים אלה? אתגרים שלא ידע שום דור לפנינו, בחירה חופשית אשר הגיעה למימדים שלא היו מעולם!

התשובה פשוטה מאד, וכמידת פשטותה כך מידת עמקותה: דורנו זה הוא דור גדול! דור הגאולה! לכן כגודל הדור - גודל הניסיון¹³. ניסיון גדול כזה - שכל אחד מתמודד איתו לבד, לבד! מעין מיון ומבחן אלוקי¹⁴ למצוא את אנשי האמת, מבחן קשה בכדי לבנות את דור הגאולה.

בודאי יש נופלים בקרב, ויכול להיות שאנו לפעמים נפצעים בקרב הזה, אך אנו חיילים! קמים ונלחמים שוב¹⁵! הקב"ה בוחר לו את הלוחמים שהוא רוצה בדור הגאולה, כשם שה' הורה לגדעון לבחור לו בשעתו, שלוש מאות לוחמים מתוך עשרים ושניים אלף

¹² בראשית מ"ב, כ"ה

¹³ עיין אור החיים שמות פרק ג': "...הנה למה שקדם לנו כי עיקר הגלות הוא לברר הניצוצות שנטמעו בנ' שערי טומאה וכמו שצייתיני דבר זה כמה פעמים... ולצד שישראל לא נכנסו בנ' שערי טומאה לברר אותו לא השיגו בחינת הקודש שכנגדו, והובטחנו כי לעתיד לבוא ישפיע בנו אל עליון תורת חיים שבשער החמשים והשגתו הוא באמצעות הגליות ובפרט גלות האחרון אנו משיגים הדבר...".

¹⁴ זכריה י"ג ט: "והבאתי את-השלישית באש וצרפתים כצנף את-הלקף וכתנתים ככתן את-הזהב...".

¹⁵ וכמאמר הפסוק "משלי כ"ד, ט"ז: "כי שבעו יפול צדיק וקם...". ועיין במכתבו המפורסם של הרב יצחק הוטנר זצ"ל בעניין זה (פחד יצחק, מכתבים, מכתב כ"ח).

"... ואין טוב אלא תורה, שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם..."

הטומאה).

אם כן זהו מקורו של הדחף לעוונות אלו: האדם היהודי מחפש את העונג האמיתי, וכאשר הוא אינו מוצא אותו, הוא עלול חלילה לטבוע בעונג המדומה, הזמין בקלות, במתוק שסופו מר ואחריתו מי ישורנו.

נחש עפר לחמו

שבים אנו אל דברי מרן הרב זצ"ל באורות התשובה: לדור גדול, עם ניסיונות גדולים שכאלה, נדרשת תשובה גדולה, תשובה עלאה, תשובה מאהבה, תשובה המכסה על כל פשעים²¹.

כמה נצרכת היא התשובה לפתיחת העיניים הסתומות! - שיוכלו להתענג בשבת מלימוד פרשת שבוע עם רמב"ן, שיוכלו להתענג בלימוד תוספות, שיוכלו להתענג על תפילה. מי שזכה לטעום טעם זה יודע שאין דבר מתוק מזה בעולם.

אומר הרב זצ"ל: הבחירה היא בידינו! אפשר להגיע לתשובה עילאה ולהתקרב לקב"ה, והימים הללו של שבועות שובכ"ים הם מסוגלים יותר לתיקון הנג'ע הזה. לתיקון הנג'ע שעונשו האמיתי הוא ריחוק מעולם הקדושה.

הרי זהו עונשו של הנחש הקדמוני²², שאמר לו הבורא²³: "על גחונך תלך ועפר תאכל כל ימי חיך" - פרנסתך תהיה מצויה ולא תזכה לקשר ולתלות של הברואים עם בוראם המבקשים מזונם מידי הקב"ה. העפר שתאכל למתוק יחשב לך, המרירות הזו של ריחוק מהקדושה תהיה לך למתוק, לא

לימוד התורה נותן לאדם את העונג הגדול ביותר שיש, הדבקות בהקב"ה. (זאת מלבד העובדה שלימוד התורה מעניק 'תוכן לחיים' כפי שמרבים בימינו לומר ..) כשזוכים להרגיש במתיקות וערבות זו, כל שאר הדברים וענייני העולם מתגמדים, וישנם אנשים כאלה ב"ה, שרואים זאת אצלם בחוש, ואף אנו יכולים לזכות לכך יותר ויותר.

אמנם, עונג ומתיקות התורה מגיעים לאדם בסופו של תהליך של עמל ויגיעה, תהליך שראשיתו מר¹⁹. תושב"ע דורשת מאמץ והשקעה! לימוד מסכת בבא מציעא הנלמדת כעת בישיבה הוא דבר קשה, אך סופו מתוק. (יסוד זה מובלט בליל הסדר, תחילתו השעבוד המר וסופו הגאולה המתוקה).

להבדיל בין קודש לחול – תאוות הטומאה הן בהיפך מסדר הקדושה: תחילתן בעונג מדומה, ענ"ג ההופך לנג"ע, אך אחריתן מרה כלענה²⁰. זה לעומת זה עשה אלוקים, ענג מסטרא דימינא (מצד ימין, הקדושה), וענג מסטרא דשמאלא (מצד שמאל,

¹⁹ דברים רבה (וילנא) פרשת כי תבוא פרשה ז סימן ג: "רבנן אמרי בחמשה דברים נמשלה התורה... ובשמן, לשונך, שמן מנין שנאמר (שם /שיר השירים/ א) שמן תורק שמך מה השמן הזה תחלתו מר וסופו מתוק כך הן דברי תורה אדם מצטער בהן בתחלה ועושה בהן אחרית טובה שנא' (איוב ח) והיה ראשיתך מצער ואחרריך ישגא מאד..."

²⁰ ויקרא רבה (מרגליות) פרשת מצורע פרשה טז: "...ור' אבין אמ' זה יצר הרע שתחילתו מתוק וסופו מר...". ובמשלי ה', ג-ד: "כי נפת תטפנה שפתי זרה וחקלק משמן חקה: ואחריתה מרה כלענה תדה פתרב פיות:"

²¹ משלי פרק י, י"ב: "...ועל פל־פ־שעים תכסה אהבה:".
²² כך מקובל ששמע ר' בונים מפשיסחא מר' מנדל מקוצק זצ"ל.

²³ בראשית פרק ג פסוק יד: "ויאמר יְקֹנֵק אֱלֹהִים | אֶל־הַנָּחַשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹאת אָרִיר אֶתְּהָ מִכָּל־הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הָאָרֶץ עַל־גַּחֲוֹנֶךָ תֵּלֵךְ וְעֵפֶר תֹּאכַל כָּל־יְמֵי חַיֶּיךָ:"

אין אדם בעולם שמוכן לעשות דבר כזה, וכל מי שזרק פעם רימון יודע זאת. בלי 'רימון' (או סינון אחר כמובן) זאת התאבדות מדעת!

כמו כן, חוזרים אנו שוב על דברינו בעבר, וממליצים לכל באי בית המדרש: **כאשר נכנסים לבית המדרש רוצים ללמוד תורה, רוצים להתקרב לקב"ה, יעשה החכם את הצעד הפשוט וישאיר את המכשיר שלו בתאים שניבנו לשם כך בכניסה לבית המדרש** (כל אחד יכול לקבל תא בארונות הללו). לא מצד הסכנות שהארכנו בהם לעיל, אלא לשם היכולת להיות מקושר עם התורה ועם הקב"ה, ומרוכז בכך. והזכרנו פעמים רבות בעבר, כי אין להשתמש במכשירים אלו בישיבה בצורה שאיננה ראויה, ואין לדבר בהם בבית המדרש. מי

שבכל זאת מוכרח להחזיק המכשיר בכיסו, (וכגון שרעייתו צריכה ללדת וכד') יצא מבית המדרש וישוחח.

בית המדרש הוא גן העדן של העולם! פה נמצא הקב"ה בעצמו עמנו יחד

בדף הגמרא של בבא מציעא שכל אחד לומד, וכל אחד נמצא ביחידות איתו ית', רק איתו!

"הבא להטהר מסייעין בידו"²⁴. יהי רצון שנזכה כולנו להתקרב ולהתחזק, וכל צעד קטן שאדם יעשה - הקב"ה יקבל אותו בזרועות פתוחות, ובודאי מתקיים בכל אחד כזה, "עבדי אתה ישראל אשר בכך אתפאר"²⁵.

תרגיש בהפסד ובחיסרון שבריחוק מן הקב"ה.

תשובה עילאה מתחילה ב'הגנה'

מהם הצעדים המעשיים בדורנו לאותה תשובה עילאה? ראשית צריכים להיות מודעים לניסיונות הללו ולהאמין באפשרות לתקן, בפרט בימי השופטים הללו שבהם מתחזקים בבניין הקדושה. צריך בודאי לאחוז בעונג האמיתי שהם התורה והתפילה ובלא נדר ידובר בזה עוד בהמשך. (במסגרת החיזוק בישיבה, מתקיים שיעור שבועי לאברכים בנושא הקדושה בבית, וכמו כן יחולקו בע"ה חוברות מיוחדות העוסקות בבירור סגולת ימים אלה והדרכות מעשיות).

אך הפעם נעמוד על דבר אחד פשוט והכרחי: לא יעלה על הדעת שרשב"ע נתן כלי אדיר כמו האינטרנט ולא נתן גם אפשרות להשמר מסכנותיו. יהודי שברשותו מחשב אישי, יהודי שבכיסו

שהרי מכשיר בלא סינון הוא ודאי פיקוח נפש של כל חייו! פיקוח נפש של ביתו, של ילדיו, פיקוח נפש של כלל ישראל!

מכשיר סמרטפון - בודאי מחויב לגמול חסד לנפשו, לדאוג לסינון והגנה - לא רק 'בשביל' הישיבה, אלא מעל הכל למען שמירת נפשו הוא! **שהרי מכשיר בלא סינון הוא ודאי פיקוח נפש של כל חייו! פיקוח נפש של ביתו, של ילדיו, פיקוח נפש של כלל ישראל!**

ומה היא ההגנה הנצרכת? ישנם כיום אפשרויות רבות של הגנה, אחת החברות המובילות בכך היא 'רימון'. אפשר ששם החברה רומז בדרך משל (הקרוב אלינו כחיילי הסדר) לחשיבות העניין: אדם ההולך עם מכשיר בלא הגנה, הרי זה דומה לחייל המחזיק רימון יד עם ניצרה פתוחה בכיסו!

²⁴ פסיקתא זוטרתא שמות, פרק טו: "אם שמוע תשמע, אם שמע מעצמו משמיעין לו מן השמים... מכאן אמרו הבא ליטהר מסייעין אותו!"
²⁵ ישעיהו פרק מ"ט, ג'.

